

Lausuntopohja: Luonnos hallituksen esitykseksi uudeksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (määräpäivä 2.8.2021)

Luonnos hallituksen esitykseksi uudeksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

(Ei lausuttavaa (toteaminen))

Lausuttavaa

Yleisiä huomioita esityksestä

Koneyrittäjät kiittävät mahdollisuudesta lausua vaarallisten aineiden kuljetusta koskevan lain (VAK-lain) uudistuksesta ja toteavat, että vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain uudistamisen tavoitteet ovat hyvät: Lain rakenne ja systematiikka, sääntelykokonaisuudet, kirjoitusasu, terminologia ja valtuussäännökset uusittaisiin nykyistä lainsäädäntöä selkeämmäksi, tarkkarajaisemmaksi ja johdonmukaisemmaksi.

Soveltamisala

Luonnoksen 2 §:n 1 momentin 4 kohdan perustelujen mukaan lakia ei sovellettaisi maa- ja metsätaloudessa tapahtuvaan vaarallisten aineiden tiekuljetukseen traktorilla ja sen vetämällä hinattavalla ajoneuvolla. Edellytyksenä olisi maa- ja metsätaloustalouden lisäksi se, että traktorin ja hinattavan ajoneuvon ajonopeus on enintään 40 kilometriä tunnissa.

Koneyrittäjät katsovat, että maa- ja metsätaloudessa tapahtuva vaarallisten aineiden kuljetus voitaisiin rajata lain soveltamisalan ulkopuolelle **enintään 60 kilometriä tunnissa** kulkevilta traktoreilta. Katsomme, että maa- ja metsätaloudessa tapahtunut tekninen kehitys sekä tieliikennelain uudistus on aiheuttanut sen, että enintään 40 km/h traktoreita ei juurikaan hankita enää maa- ja metsätaloustalouteen.

Maa- ja metsätaloudessa tapahtuvat vaarallisten aineiden kuljetukset ovat käytännössä paikalliskuljetuksia yleisillä teillä ja maastossa ja ne ovat niin pienimuotoisia ja alueellisesti tapahtuvia, että niillä ei ole todellista markkinavaikutusta kuorma-autoliikenteeseen. Lisäksi maa- ja metsätaloudessa tapahtuva traktorilla tehtävä vaarallisten aineiden kuljetus on pääasiassa sellaista, jossa vaarallisen aineen (esim. kasvinsuojeluaineet) levittäminen tapahtuu samalla kalustolla.

Pidämme järkevänä ehdotuksena luonnoksessa tehtyä rajausta, että lakia ei sovelleta Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen suorittamaan vaarallisten aineiden kuljetukseen, jonka suorittaa Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen palveluksessa oleva henkilö ja jolle puolustusvoimat tai Rajavartiolaitos on antanut käskyn tai määräyksen suorittaa kuljetus niiden valvonnassa ja vastuulla. Lain soveltamisalaan kuitenkin edelleen sisällytettäisiin sellainen sotilas- ja muidenkin turvallisuusviranomaisten tarvetta palveleva vaarallisten aineiden kuljetus, jonka toteuttaja on siviilitoimija. Mielestämme tämän rajanvedon tulee olla hyvin selvä valvoville viranomaisille sekä kuljetuksia suorittaville pienille yrityksille, jotta nämä voivat suorittaa Puolustusvoimia ja Rajavartiolaitosta palvelevia vaarallisten aineiden kuljetuksia johdonmukaisesti sekä heidän tarpeitaan palvelevalla tavalla noudattaen heidän määräyksiään.

Tilapäinen säilytys

Luonnoksessa ehdotetaan, että VAK-lain sisältämän tilapäisen säilytyksen määritelmästä luovutaan. Sen sijaan esitetään uutta säännöstä tilapäisen säilytyksen edellytyksistä. Säännöksen perusteluissa selkeytetään ja kuvataan laajemmin tilapäinen säilytys. Tilapäistä säilytystä koskevia vaatimuksia sekä tilapäiseen säilytykseen liittyvän sisäisen pelastussuunnitelman laadintaa ja sen velvollisuuksia laajennetaan. Tilapäisen säilytyksen paikalle edellytetään vastuuhenkilö.

Koneyrittäjät pitävät ehdotusta pääosin hyväksyttävänä. Erityisesti jos ehdotusta verrataan muihin luonnoksessa esitettyihin vaihtoehtoihin. Koneyrittäjät korostavat, että pelastussuunnitelmien laajuus pitää suhteuttaa tilapäisen säilytyksen laajuuteen (määrällisesti ja ajallisesti).

Turvauhat

Koneyrittäjillä ei ole huomauttamista turvauhiin liittyvistä säädösehdotuksista.

Reittirajoitusten uudistaminen tiekuljetuksissa

Koneyrittäjät kannattavat ehdotusta, että reittirajoitusten asettamisen ehtoja yksinkertaistetaan. Kannatamme myös ehdotusta, jossa mikä tahansa taho voi tehdä aloitteen myös rajoituksen poistamisesta sekä sitä, että liikenne- ja viestintävirasto voi toteuttaa rajoituksen poistamisenomasta aloitteestaan, jos rajoitukselle ei ole enää perusteita.

Osapuolten velvollisuudet

Koneyrittäjillä ei ole huomauttamista osapuolten velvollisuuksiin liittyviin säädöksiin.

Markkinavalvonta

Koneyrittäjillä ei ole huomauttamista markkinavalvontaan tehtäviin muutoksiin.

Valvonta

Koneyrittäjät kannattavat valvontaa koskevien säädösten täsmentämistä sekä valvontasuunnitelman edellyttämistä. Luonnoksen kirjattu ehdotus, että liikenne- ja viestintävirasto toimii valvontaviranomaisena myös tiekuljetuksissa, on hyvä. Ehdotuksen mukaan liikenne- ja viestintävirastolle kuuluisi tällöin muun muassa turvallisuusneuvonantajan nimeämisvelvollisuuden ja lähetettävien yritysten valvonta sekä viranomaisvalvonnan koordinointi. Tällöin pitää vain varmistaa, että liikenne- ja viestintävirastolla on tarvittavat resurssit valvonnan ja siihen liittyvien tehtävien suorittamiseen.

Viranomaisten toimivalta

Koneyrittäjät toteavat, että luonnoksen perusteluissa on hyvä ja kattava esitys Liikenne- ja viestintäviraston uusista tehtävistä sekä resurssivaatimuksista. Uudet tehtävät ovat tarpeellisia ja perusteltuja, mutta meillä on suuri huoli uusien tehtävien edellyttämien resurssien riittävydestä (rahoitus sekä henkilöstö), koska erityisesti rahoituksen tarve on suuri.

Sanktioiden uudistaminen

Koneyrittäjät kannattavat sinänsä liikennevirhemaksun käyttöönottoa myös vaarallisten aineiden kuljetuksissa asiakirjarikkomuksissa sekä mahdollisissa pienissä varustepuutteissa mutta korostamme, että liikennevirhemaksulla rangaistavia rikkomuksia ei pidä laskea mukaan ajo-oikeuteen vaikuttaviin rikkomuksiin. Lisäksi korostaisimme valvontaviranomaisen harkintavaltaa pienissä varustepuutteissa ja pitäisimme myös muistutusta hyvänä välineenä ohjata turvallisuuskulttuuria oikeaan suuntaan.

Huomioita liitelaesta

Sanktioiden uudistamiseen liittyen esitämme, että ajokorttilain 65 §:n 6 kohdassa liikennevirhemaksulla rangaistavia vaarallisten aineiden kuljetusrikkomuksia ei laskettaisi ajo-oikeuteen vaikuttaviin

rikkomuksiin. Asiakirjarikkomusten kohdalla tämä ehdotus vastaisi käytännössä liikennepalvelulaissa ja ajoneuvolaissa asiakirja puutteista tulevia seuraamuksia (liikennevirhemaksu).

Esityksen vaikutukset viranomaisiin ja yrityksiin

Luonnoksen perusteluissa todetaan, että vaarallisten aineiden kuljettaminen aiheuttaa lisäkustannuksia yrityksille tavanomaisiin kuljetuksiin verrattuna mutta vaatimukset eivät ole uusia toimijoille eikä kuljetusvaatimukseen esitetä merkittävästi lisävaatimuksia. Koneyrittäjät näkevät, että yrityksille, joiden tehtäviin liittyy tarvetta vaarallisten aineiden tilapäiseen säilytykseen, voi tulla uusia tehtäviä (sisäisen pelastussuunnitelman laatiminen) ja ilmoitusvelvollisuuksia, joiden vaikutus pienille, kuljetuksia suorittaville yrityksille, voi olla hyvinkin merkittävä hallinnollisen työn lisääntyessä.

Esityksen vaikutukset viranomaisiin, erityisesti liikenne- ja viestintävirastoon on esitetty täsmällisesti. Kantanamme on, että jokaisen toimivaltaisen viranomaisen resurssit pitää varmistaa edes nykyisen lain vaatimusten täyttämiseksi. Mikäli lakiesityksessä esitetyt lisätehtävät halutaan ottaa käyttöön niille pitää kohdistaa todellista lisätyömäärää vastaava lisärahoitus ja -henkilöstö.

Asetus ja sen vaikutukset viranomaisiin ja yrityksiin

Tilapäistä säilytystä koskevista lisävaatimuksista, erityisesti sisäisen pelastussuunnitelman laatimisesta ja ylläpitämisestä voi tulla suhteellisen paljon hallinnollista taakkaa ja kustannuksia yrityksille. Tämän taakan minimoimiseksi pelastussuunnitelmien laajuus pitää suhteuttaa tilapäisen säilytyksen mukaiseen laajuuteen.

Muita huomioita

Luonnoksen perusteluissa ja taustoituksessa on selvästi tiedostettu ja tunnistettu maarakennus- ja metsätyömaiden työmaahuollon epäselvyydet kahden erillisen lain leikkauspisteessä mutta siinä on tehty tietoinen valinta rajata työmaahuoltoon liittyvä lyhytaikainen varastointi kemikaaliturvallisuuslakiin.

Mielestämme VAK-lain uudistuksen yhteydessä olisi ollut tarpeen tarkistaa, yksinkertaista ja selvittää myös kemikaaliturvallisuuslakia niin, että työmaahuollon yhteydessä tapahtuva lyhytaikainen varastointi ei vaadi nykyistä tiukempaa lupamenettelyä eikä vaarallisten aineiden määrään nähden liiallisia vaatimuksia kuten liian laajaa sisäistä pelastussuunnitelmaa tällaisille lyhytaikaisille työmaille.